

DISSERTATIO HISTORICA
DE
LUD'S
PRISCORUM SCANDIANORUM
PALÆSTRICIS.

Cujus Partem Priorem

VENIA AMPL. ORD. PHILOS. IN IMP. ACAD. ABOËNS.
publico examini modeste offerunt

REINHOLDUS VON BECKER,
Philosophiæ Magister,

ET

SALOMON SAVENIUS,
*Stipendiarius Publicus,
Wiburgenses.*

In Auditorio Philosoph. die XXIII. Junii MDCCCVIII.
h. a. m. f.

ABOË, typis FRENCKELLIANIS.

MAXIME REVERENDO atque CELEBERRIMO

D: NO MAG. **PETRO JOH.
ALOPÆO,**

*Dioeceseos Borgoënsis ARCHIPRÆPOSITO,
Consistorii ibidem ASSESSORI primario,*

FAUTORI apprime propenso;

*Ob exhibitam sibi summam & singularem in litterarum
studiis regendis benevolentiam, in rebus suis adjuvandis gratiam
& favorem, tenuem huncce & gracilem, sed OPTIMA antehac
MODERATORIS præceptis & monitis debitum fructum, pio,
quo gratos decet alumnos, & venerabundo pectoris affectu,*

sacrum voluerunt

*MAXIME REVERENDI atque CELEBERRIMI
NOMINIS.*

CULTORES HUMILIMI

*REINH. VON BECKER,
&
SALOM. SAVENIUS.*

In signioribus nationum rebus gestis, fatis regnorum inopinatis & gravioribus, annorum, nominum illuc pertinentium justa & convenienti enumeratione, non omnem contineri materiem historię, verum minores quoque & remotiores in rerum serie articulos, causasque abstrusiores, haud infructuosas illas maximorum sæpe eventorum matres, historico etiam indaganda esse diligenterque tractanda, omnes inter facillime convenit pragmaticos rerum narratores. Quos igitur penitiores rerum fontes rite cognoscere cupienti, homines non in feriis modo, quas plerumque necessitate aliqua permoti gerunt, rebus peragendis, sed in his quoque, animi causa institutis, in quibus genio suo magis indulgent, huncque produnt apertius, scrutandi sunt atque perspicendi. — Plurimum enim delectationis habet diligentia posita in observando, quem ad modum genius gentium primo quidem horridus & feritatem redolens, sensim tamen a cultura ipsarum surgente mitior factus politusque, ac mollitie tandem pullulan-

te evanescens, fata earum moderetur, diversas ætates diversis, in quibus eandem tamen agnoscas licet spiritum, vestigiis consignans (a). Quæ quidem observatio, rei morali fructuosissima, aridiori simul sermonis Historici generi flores adspersit longe suavissimos. Cumque duplex sit Historia; *Gentilis* altera, altera *Civilis* (b), magni est usus ista, de qua loquimur, gentii investigatio in primis in Gentili illa; quippe in qua genus iste adhuc nudior quasi atque purior & eminentior spectetur. — Temporum vero locorum, personarum diligentior scrupulosiorque enumeratio, utilis illa quidem, magis necessaria est Civili contextendæ historiæ, homines multiplicibus legum, institutionum, rituum civilium vinculis obligatos describenti, quam huic Gentili istorum vinculorum maximam partem experti, aliaque gaudenti indagine. Nimis, qui animus, quæ mens, quæ cogitandi & agendi ratio, qui mores, quæ cultura in singulis aut plurimis saltem fideque dignissimis gentis cujusdam historiis, quamvis vel ficta nonnunquam prodentibus, apparent, gentis ejus fuisse jure concludit.

Sequitur vero hinc, ut gentium historiam longius atque altius, usque scilicet inter fabulas istas, a quibus omnium populorum facti incipiunt, repetere & persequi liceat. — Verum quidem est, minores sive specialiores veritates in hisce fabulis per-

a, b) Videantur Libri Celebris ARNDT, *Geist der Zeit*, imprimis p. 289 sqq. & *Einleitung zu historischen Charakter schilderungen*, excus. Berolini 1810.

perire, at possumus tamen] generales quasdam & communes ex
 iis colligere. Nequeunt verbi causa, Traditiones Islandicæ
 (vulgo *Isländska* l. *Nordiska sagorna* dictæ) civilis historiæ,
 testibus & documentis munitæ, loco haberi, at præbent tamen
 nobis materiem gentilis historiæ scribendæ utilem. Sin minus
 indubitata sint, quodvis certamen singulare, quæque piratica
 expeditio, quodlibet denique factum heroicum in illis memora-
 tum, si minus semper præsent, ubi & quando factum quodvis
 evenerit, probant certe ejusmodi facinora populo & amata
 fuisse & usitata. Mores vero, cultura, exercitia, in hisce tra-
 ditionibus depicta, cum & in se & genio antiquo conven-
 niant, cum primum quasi stamen historiæ tabulis postea inter-
 polatæ & refertæ constituent, cum testibus fide dignis, quales
 ARE FRODE & STURLONDES, confirmantur, tanto minus fide
 privantur sua, quanto minus est credibile, aut homines exterarum
 litterarum rudes, quales harum traditionum auctores fere
 omnes fuisse constat, res domesticas exoticis nec suo saltem æ-
 vo in patria usitatis infucasse moribus, — quos tamen nulla,
 ut videtur, alia ex causa quam vulgarem ob usum obiter ple-
 rumque tantum memorant; — aut peregrinos, in illa non
 modo linguæ, sed & rerum Gothicarum ignorantia, vel deni-
 que sequioris ævi scriptores dictas traditiones fingere potuisse
 genio prisco mire adeo congruentes.

De genio quidem Veterum Scandianorum minime conve-
 nit dubitare: patet namque, fortitudinem, summam, vel solam
 potius, virtutem ab ipsis fuisse censam. Nemo fere ignorat

lætam illam celsamque & heroicam animi indolem, quæ in omnibus eorum cogitatis factisque elucet, & ad quam omnia apud ipsos adspiraverunt, spectaverunt: notum est, eos optimam ætatem in horridissimo armorum strepitu transegisse, animi causa prælia cruenta, acerrima edidisse (c), vitam ignavam morte pejus timuisse (d), heroicam cruentamque tantummodo mortem honestam & nobilem arbitratos, quam oppetebant, nunc in acerrimis pugnis, nunc in flammis rogorum voracibus, nunc ex rupibus præruptis (*Ålfsupor*), nunc in foveis serpentum, ubi cantus suos cecinisse narrantur triumphales: Sin vero tale quid ipsis non obtigisset, morbo mortali implicito corpus suum muerone haste nocari iussisse, quo melius accepti beatorum intrarent aulam (*Walhall e*), ubi luctationem cum heroibus defunctis inter jucundissima vitæ futuræ oblecta-

ta-

c) Singulare plane exemplum hujus rei est prælium Brävallense vii. *Sagubrottet om nockrum fornkongum i Svita och Dana veldi oc om Brävalla slag.*

d) Sic plerique mori, quam pacè emta sat re etiam inexperta ab adversario, viribus quamvis superioci, digredi se malle dixerunt.

e) Notissima sunt: Othinum, quo melius populo militarem svaderet ardorem, mortisque contemptum ipsi inculcasse, omnes ense vulneratos ocellosque sedem intraturos beatorum, eumque ipsam, & multos postea alios, serpentis figura moribundis sibi inscripta mortuos; montis præterea præcipitium in Hist. Gothrici, item serpentum fovea in vita Ragnar & Alforum, in *Ragnar mal*, (& in fabula *Vilkin*) memorata.

Alimenta posuerunt (f). Hic animi mentisque habitus & in-
doles cœli solique plagæ haud parum debebatur. Hiemis as-
peritas, auraque firmans & prægelida mirificam ipsis ingene-
ravit strenuitatem, constantiam, duritiem; veris amenitas, æ-
statis temperies animos ipsorum purissimis exhilarabant deliciis
atque a vehementioribus integros præstabant perturbationibus.
Ita non Philosophorum imbuti præceptis, sed a natura ipsamet
educati, & in adversis letam, & in secundis gravem, semper
virilem masculamque servabant, mentem.

Ingenitè vero sit felicioris, genium antiqui ævi pingere, cui
nec desuerant probi & integri iudicii laudatores (g). Non-
nulli eadem gloriatione Scandianorum Veterum res gestas,
laudibus extulerunt, qua annis jam confectus senex, otii a-
mans, tenax antiqui, laudatorque temporis acti, virilis suæ æ-
tatis strenua facta enarrat: tenellis æquius gratiusque erit vi-
ribus nostris, simili, quo lusus pueritiæ reminiscimur præter-
lapsæ

f) Quare nonnulli heroum moribundi ad Othinum se iustatum festina-
tores dicentes, appropinquare significabant mortem.

g) Videantur inter recentiores; Celti E. M. AANDT, *Einleitung zu hi-
storischen Charakterchilderungen*, p. 134 sqq. & *Geist der Zeit*, at-
que liber, cujusdam aliquor sectiones, Holmiæ excusæ, appertuerunt,
a societate *Götskt Förbund* dicta editus, Idemque inscriptus. —
Fuerunt vero inter Archæologos Scandinaviæ, qui in laudibus pa-
triciæ suæ celebrandis, incerta proceris habendo, veræ etiam Præcis
Scandianis detrahendæ laudis ansam adversariis suis præbuere. Cfr. Diss.
Prof. BRING *de fide Historica monumentorum Island.* exc. 1763.

lapiæ, pectoris affectu, laudatorum Scandianorum *Ludos Palæstricos* potissimum simplici & perbreui delineare narratione (h). In quibus adumbrandis, hoc mitiorem Lectoris Benevoli speramus censuram, quo altius sæculorum tenebris, ubi veterani quoque antiquitatis scrutatores, materie, prædiis, fortunis longe affluentiores crebro errarunt, jacent sepulti.

Placuit vero antequam ad ipsam materiam tractandam veniremus, tum significare, quantum traditiones Islandenses habeamus utiles fideque dignas, — quo facilius Lectori appareat, Candido, quo jure argumentove nixi, earum quoque testimonio narrationis nostræ fidem putaverimus firmandam; — tum simul, genium moresque antiqui ævi peritringendo, ansam ei præbere ex majorum institutis de exercitiis ipsorum judicandi.

Quam-

(h) Non quidem omnes, quos allaturi sumus, ludi a Græcis ad Palæstram referebantur; cum tamen omnes palæstricis sint similes, atque, ad corporis exercitationem adhibiti palæstricis respondeant, non dubium videtur, quin laxiori significatu Palæstrici queant inscribi.

Quamvis igitur rigidior, quam incoluerant, orbis pars, frigore vexata, silvarum vallitas & bellicus ipsorum ardor, Priscorum Scandianorum ingenia ad severiora, ardua fortiaque facinora peragenda præcipue stimulaverint, neque tamen ludis caruerunt, nec tantam istam bellicæ fortitudinis laudem sine exercitiis prægressis consequi potuerunt. Quem ad modum enim celebres quondam Græcorum ludi ad militarem ipsorum laudem plurimum valebant, sic laudatorum quoque Scandianorum Palæstrica exercitia ad bellicam ipsorum virtutem augendam & instituta fuisse & multum profecisse inveniuntur. In eo utrorumque, ut cunctarum gentium priscarum, studia & exercitationes convenerunt, quod ad corporis facultates, simulque ad sensus & phantasiam excolendam maxime essent idonea, quamvis Græcorum suavior aura ingenia ipsorum formaverit festiviora (i), ludique nostratium, utpote ad eum, quem Græci, culturæ gradum haud provectorum, non tam artis quam virium suere experimenta, nec ad certos adeo, aut dies, aut artis regulas adstricti, sed multo utique simpliciores.

Simplicissimum (k) quidem ludorum Palæstricorum apud Scandianos *Cursum* fuisse putamus, eundemque antiquissimum, quippe

i) Videbis inter alia MARMONTELLII & Sveci Anonymi dissp. illius in *Reflexions zur la Tragedie*, hujus in *Lärda Tidn.* Holmiæ 1750 edit. Num. XI, sqq. inprimis vero libri Cel:ī ARNDT cit.

k) Ordine neque alphabetico, summa cum imis confundente, nec petito ex dignitate, quæ male omnia comparat, ludorum, neque ut

quippe necessarium maxime hominibus venatu reque pecuaria victitantibus (l), quales priscos Scandianos principio fuisse, tum analogia vetustissimorum in quaque terra incolarum, tum etiam historia antiqua abunde testantur. Fuit autem ipsis alia super nives currendi methodus, de qua mox, alia æstivo tempore. Præterquam enim quod in venationibus (m) sæpe currendo exercebantur, instituebant etiam currendi pro pignore brabeove certamina, idque peditem inter & equitem; in quo *Haraldus Gille*, vir Islandicus, pedes equum Gothicum pernicem ter vicit. Neque tamen credendum non nisi ter victori cessisse præmium, objiciente enim Magno, quocum certavit, illum fraude vicisse, illi ulterius certandum fuit (n). Currebat
vero

Nobiliss. BERCH in *Samlaren*, 7; de Delen, St. 102 sq. (p. 41—53) ad tempestatis anni, quibus quisque institui solitus est, plenam ordinandi rationem haud subministrantes, neque denique ad ætatem ipsorum, tenebris jam obsessam, respectu habito, ludos enumerare nobis libuit. Quos igitur ne omni destituamus ordine, ita exponemus, ut qui natura simplicitateque antiquior videbitur, magis composito, majoremque prodehnti culturam apte antecedit.

- l) Vid. Dissert. Cl. ROSBÆCK, Præf. BENZELSTJERNA & AMNELL, de Περταθλου s. certaminum Gymnicorum ap. Græcos Origine, cum adplicatione ad res patrias. Ups. 1748 & 1751, edit.
- m) Vid. *Eigilli & Asmundi hist.*
- n) Vid. Hist. Sigurdi *Jorsalafara*, in *Heims kringla Skurtonidls*, editione SCHOENINGGI, Tom. III, Cap. XXXIV. p. 281. Dicebatur Veteribus, Spatium *Skeidi*, curriculum per currere, *remna* & *remna skeidi*, *taka skeidi*, cursores *kappur* (hodie *kámpar*), meta *skeidsende*; pignus &

vero Haraldus interulam, tunicam, braccas, pileumque indutus. Determinatum semperque idem nec spatium fuisse, neque brabeum, sed a provocatore proponi solita; victoriæ item, quam brabei cupidiore Priscos Boreales fuisse, partim ex allato, partim ex aliis apparet locis. Atque etsi ob Historiarum Vet. Islandicarum penuriam (o) plurium hujusmodi cursuum exempla relata non vidimus, ad eam tamen, qua erant celeritatis laudem ipsos sine exercitiis hujusmodi prevenisse vero non videtur consentaneum (†). Islandis tamen proprium aut frequentiore saltem fuisse ludum huncce, Haraldî certe Gilli ævo, ex citato loco pronum est judicatu.

Alterum calidioris terræ incolis inusitatum *currendi genus*, quod hieme *xylosoleis* instituitur, vetustissimis illis Scandinaviæ incolis cognitum usurpatumque fuisse, passim monstrat historia ipsorum. In primis qui terras incoluerunt magis Sep-

B ten-

brabeum *vad.* Pignus in hoc certamine, ut in quibusdam aliis, aureus fuit annulus.

- o) Constatendum est enim Bibliothecam Aursicam pluribus Vet. Scandianorum, ne dicam manuscriptis, verum typographica etiam arte divulgatis historiis traditionibusque adhuc carere e. c. Historiis *Grimi Ludikini*, *Gretteri*, *Niali & filiorum*, *Eigilli Scaldagrimi*, *Orvari Oddi* cet. ut taceamus JANUM BISCHERODIUM, qui de *Palæstra antiquaria*, (*Disquisitionum curiosarum &c. centuriam exhibente*) in Hafn. 1688, diligenter, ut solitus est scripsisse narratur.

†) Vid. notas nobil. REENHJELM ad *Thorsteini Vikingsons Hist.* C, 9. p. 70.

tentrionales nivibus diutius opertas, cursum hunc egregie callebant, tantique narrantur fecisse, ut initio hiemis sacrificia in xylosolearum usum impetrandis immolarent (p). Atque Fennos quidem aut Lappones exteris etiam xylosolearum nomine innotuisse ex ADAMO BREMENSI & SAXONE GRAMMATICO conjiciendum videtur, qui ipsos Scrito-fennos, quasi Fennos ligneis currentes soleis nominarunt (q).

Certe etiamnam inter Fennorum Lapponumque vulgarissima exercitia cursus xylosolearum est, maximam simul in feris insectandis afferens utilitatem. Præsertim vero ludus xylosolearum mense *Februario*, die *Martis* post festum *Quinquagesimæ* proximo, Svecis *Fastlagen*, a verbo *fasta* (jejunare) dicto, Fennis vero *Laskiainen* a verbo fennico *Laskee* (*mäkee*) id est fere, xylosoleis ferri, ritu antiquo ad uberem lini proventum obtinendum celebratur (r). Ludum hunc per occidentiam quoque

p) Vid. *Origines Norvegia (Fundin Noregur)* in BISONERS *Nordiska Kämpadater*, ubi Nore professionem distulisse, dicitur, donec nive tesquis illapsa, iter Xylosoleis fieret aptum; & paulo post: *Thorrio Queni pro impetranda nive Xylosoleis proficiscentibus vehendis idonea; hæ illorum delicia.*

q) Vide JON. LOCCENI *Antiquitatum Sveci Goth.* p. 123 & seq. C. III.

r) Quæ celebritas an residuum sit festi Quenstrum in Originibus Norvegiæ memorati, disquirant, quibus lubet. — De ludis Fennorum, vide, quæ elegantissime, ut assolet, disputavit Reverendiss. Doct. Episc. & Pro-Cancell. JAC. TENGSTRÖM in *Inträdes tal hållit i Kongl.*

que Scandinaviam celebratum fuisse, testis est STURLONIDES narrans (s). *Eysenium fratri virtutes & exercitia sua prædicanti regessisse: Xylosolearum usu multum mihi concedes, & huic quoque olim arti honos fuit. Olim dixit, utebantur enim Xylosoleis jam multo ante Christianam æram Scandiani, hæc vero æmulatio circa initium undecimi post Christi. nat. Sæculi habita est. — Quis vero tum hujus, tum aliorum, quos exponere proposuimus, ludorum fuerit inventor, nescimus omnino; nam quæ in Saxone Grammatico obveniunt, verba Starkotheri: *primus ego ligneis docui decurrere plantis*, commentum certe est, nec eas saltem, de quibus nos loquimur, respiciunt xylosoleas (t).*

B 2

Neque

Vitterhets &c. Academiën d. 15 Julii 1795 (Vitt. Hist. och Ant. Acad. Handling. Del. VII, p. 265) Om de gamla Finmars lekar och tidsfördrif; passimque Mythologiam Fennicam GANANDL.

s) Edit. SCHÖNINGI Tom. III, *Hist. Sigurdi Forsalofara* Cap. 24, p. 263 sqq. — Nec brabei, nec metæ, huic cursui adhibitæ, mentionem usquam invenimus,

t) Xylosolearum usum antiquiorem apud Fennos, quam apud Gothos Svecosque Scandianos esse, non difficile est creditu; tum quod Fenni antiquiores habeantur Scandinaviæ incolæ, tum in primis, quod nominum vocumque, ad xylosoleas pertinentium, in Fennorum lingua longe uberius, quam in Svecorum, inveniatur copia. Antiquus quoque est in Fennia offibus lævigatis per glaciæ decurrendi ratio; cujus denominatio *luistaminen* a voce fennica *lu* (i. e. os, offis) derivandæ ad posterioris etiam inventionis glaciæ cursum significantiam adhibetur,

Neque lubricæ glaciæ transcurrendæ, Iudorumve in ea faciendorum ignari Laudati Scandiani, lævigatis tibiis (f. osibus) bovinis soleati, & procul dubio, baculo mucronato, uti etiamnum rulliei, se protudentes, congelata stagna & vada transibant. Certamina cursus hujusmodi antiquitus instituta fuisse ac celebrata ex loco Sturlouidis modo allato discimus. Ibi Eystenus fratri respondit: (*Pseudum*) quoque tibiis soleatus ita glaciæ decurrebam, ut neminem cognoverim qui mecum contendere sustineret, tu vero istius rei tantundem, quantum vos callebas. — Ediderunt quoque Vet. Scandiani alios in glaciæ ludos, quos utpote artificiosiores in partem rejicimus posteriorem.

Cursui e latere ponendus est *saltus*, ei quippe antiquitate, usu & simplicitate finitimus. Scandianos enim Antiquissimos, venatu magnam partem vicitantes, ferasque per varia loca tantum non inaccessibilia insectari solitos, post vero civile assumtum regimen, piraticam summo studio exercentes, — ubi in arcibus navibusque expugnandis, pro ratione eorum bella gerendi, saltus plurimum dedit præsidii, — egredia fuisse saliendi exercitatione peritiaque, nullo perspicitur negotio. — De publicis tamen apud ipsos saliendi certaminibus nusquam nos quidem invenimus relatam, etsi credibile sit, loca illa, ad prædia & arces principum, nomine *leikvoll* insignita, ut alii, ita saltus etiam inserviisse exercitationibus; Certe vicem Palæstræ sustinebant. — Sed de Palæstra Antiquorum commodior nobis erit alias (u) loquendi occasio, ad saltus cer-

u) Videantur Paginæ ultimæ partis posterioris.

tamina revertimur, quæ in montium hiatibus aut in aliis ejusmodi locis, haud raro cum vitæ discrimine instituebantur; nec enim, ut ait Arngrim Jonæ f., nullo periculo certare volebant. — Sic tres olim celeberrimi piratæ, Vikingus, Niorve & Halfdanus exercitationis ergo hiatum montis, valde & latum & profundum transiluisse leguntur (x): & quidem Vikingus plene armatus; Niorve levissima indutus veste, Halfdanus autem ita, ut Vikingus ipsum in altera hiatus margine reciperet; & paullo post Vikingi filii Thorsteinus & Thorer eundem hiatum saltu narrantur superasse, uterque armatus, hic tamen non sine vitæ periculo.

De Halfdano & sociis ejus Sigmundo Sighardoque relatam est (x), eos septum tabulatum transilire annisos, atque hunc tertiam, istum mediam emensos septi partem, illum vero totum transiluisse septum. — Narratur quoque (y) Bossem ex monte

x) *Thorsteini Vikingson Hist.* p. 42. — Quod vero XXX ulnas (*trictige alna*) latus fuisse dicitur montium hiatus, id nisi mendum fuerit scriptiois, litteris aut male digestis aut interpolatis tribuendum, (quod fere crediderim), commentum certe est crassimum: series tamen narrationis ipsam saltus exercitationem ibi institutam in dubium vocari nupime permittit.

x) Vid. *Hist:æ Halfdani Brana-fostra* Cap. 14. (*Björners N. K. D.*)

y) In *Herardi & Bosjes Hist.* — Vide etiam *hist. Olai Trygg. Auctore Oddar Munk* p. 37. — De Vidga etiam e Danis oriundo in *Filkinensi traditione* narratur eum sine stapedum ope equum insiluisse.

te in navem Heraudi præternavigantis infiluisse, spatiumque illud XLV ulnarum a nonnullis fuisse æstimatum; quod quamvis a veritate abhorreat, — neque enim est nisi conjectura eorum, qui admiranda immodicis exaggerant verbis, — minime tamen dubium videtur, quin Bose in omnibus palæstricis exercitiis facile princeps, non quidem tantum, quantum traditio narrat, at maximum tamen, ipsisque sociis suis admirandum fecerit saltum.

Inter vero cursum saltumque medium quasi locum tenet *montium Scansio* ludus non ultimæ laudis apud præcos Scandianos (x). Quod non ibit infitias, qui meminerit ipsorum & arcés montibus fundatas, horum murorumque scansione oppugnandas & navalia bella, in naves hostium iniliendo fuisse conficienda. Quare nec a regum personis abfuit exercitatio hæcce. Rex quidem, Norvegicorum lætus imperio montium, — quorum aspectus immotæ illius firmitatis, fortitudinis atque cellitatis ideam in vita ejus omni semper conspicuam, in mente ipsius aluit vividissimam, — Olaus Tryggvii filius in insula *Brimangur*, montem ascendit præruptum, editissimum Norvegis dictum *Smalsarhorn*, cujus in vertice scutum defixit superbientem, signum quali, meritum se esse, qui ejus saluta-

x) Videantur: *Rimur om Karl och Grymur Svía kongum och om Hialmar-Hareks suni frá Bjarmalund in Ejsørners Nord, K. Dat. T. I, it. hist. Olof Tryggv. ab Oddo Mon; ed. REENHJELM, C. 45 p. 162 & a STURL, T. I, p. 295 ed. SCHÖNINGH.*

putaretur dominator (a). — Atque ut ad mores Principum suos componunt reliqui; ita Olai quoque aulici, in quorum numero nemo, nisi præcipuis corporis aut animi dotibus ornatus admittebatur, inter se certabant, ut in audacissimis hisce exercitiis dilectissimo similes essent Domino. Dixisses te montium incolas vidisse, centauros istos, de quibus gloriatur narrat Homericus ille Nestor, si hos in insula aliqua montium ascendentes præcipitia, indeque immania devolventes saxa conspexisses; dixisses cum Nestore:

*νενοίσι δ' ἄν' ὄντις
τῶν, οἳ νῦν βροτοὶ εἰσι ἐπιχθόνια, μαχέονται.*

Meminit historia Olai Tryggv. (b) duorum ex his, qui sponsione deposita, uter altius montem ascenderet arduum, uterque magnam quidem montis partem ascendebant, alter tamen majorem; temerarii vero, ut erant, descensus periculorum tamdiu incuriosi, donec ulterius progredi nequirent, atque tum alter vix, alter non sine vitæ discrimine reverti poterat.

a, b) locis sub nota x cit. — Capitis fortasse XLV in Oddi M. hist. de Olao Tryggv. obscura memoria Nobilissimo Βερεν subit, qui hujus historiae paginam 37:am citavit, quasi de montium scansione agentem, quem verba & contextus luculenter monstrant de saltu agere, ex muris in campum facto, quem urgenti necessitati debitum nemo non videt. In nota q ad Tomi I. Sturlu, p. 290, & mappis geographicis editioni suæ præfixis, SCHÖNING altitudinem situmque & hodiernum montis *Smalsarhorn* nomen nos docet.

tentes, frustra etiam commilitonum efflagitantes opem, poenas dedissent temeritatis, nisi veste leviori assumpta, ipsos periculo liberasset in hoc quoque certaminis genere princeps Olaus Tryggvonides.

Qui quidem rex, quanta fuerit agilitate etiam inde quodantenus colligi potest, quod in *prominente margine*, quo navis ejus cingebatur *ivisse* narretur a STURLONIDE l. c., quem tamen locum aliter interpretatus fuisse videtur Nob. BERCH, dicens (c), *Olaum super remos navis agitata curvitasse*; quod si verum esset, liceret inde observare, qua vi quantosque agitarint remos nautæ Veteres Scandiani.

Horum vero inter exoptatissimas exercitationes *natatio* numeranda est. Qua tantum excelluerint, facili vel leviter in ipsorum historia verlatu perspiciet negotio (d). Nec enim

po.

c) l. c. p. 48.

d) Inter alios nando celebres memoria digni sunt: Olaus Tryggv.; Thorsteinus Vikingson, Asmundus Kappabana, qui ensem ex lacu hodie Mälaren dicto, prope Holmiam (tunc Agnast) ab avo suo demersum urinando expiscatus est (vid. Asmundi kappa bona hist.); Sigurdus Forsalafara, Sturlauge, Toke, Hjalmtor, Agnar, qui armillam auream 80 annos in maris fundo demersum urinans expiscatus est, de quo videlicet hist. Rolvonis Krake Cap. 12. p. 29. & historia de Bodvaro Bjarke epitome, in Björners Nord. Kämpadater; Porro Sigurdus Slembi-diacus, (de quo in Hist. Magni Coeci & Haraldii Gille in STURL. H. Kringla ed. SCHÖNING. T. III. item As-

potuit aliter fieri, quin plurimam in navibus peragentes vitæ partem (e), ac roborantia quævis fortiaque exercitia adamantes, natando urinandoque recreationem corporis, firmitatem animi, effugium futurorum periculorum sibi parare averent. — Ita idem Olaus Tryggv. (f) cum aulicis se natando oblectavit; cum Kiartano, viro Islandico, certabat; quum enim Kiartanus Olao adnatasset, hunc pede prehensum in fundum traxit, unde post aliquantulum temporis spatium enatarunt; tum profundo rursus petito, ibique diutius commemorati iterum emerferunt; tertium vero demersi diutissime in fundo manserunt, ut Kiartanus quidem emergere optaret, si per Olaus licuisset, cujus a viribus suas superatas expertus est.

Simili fere modo nandi certamen in *Halldani Branafostra historia* (g) describitur. Nam Akone finium Anglicorum custode, Halldanum Norvegici regis filium ad nandi certamen provocante, regeque postridie ad ludi spectaculum invitato, Haraldus cum suis, rex cum aulicis ad lacum conveniunt, in
 C quem

mund, Rolf, Grimmer; videatur hist. *Gothrici & Rolv*, Cap. 26.; itemque *Gretta C*, 61. alios ut taceamus.

e) Sic de quodam rege Scandiano narratur, cum sub tecto fumato — fumata namque olim tecta domiciliorum — nunquam potasse.

f) Hist. *Ejus ab Odde Monacho* ed. Nob. REENJELM p. 130 sq. STRAL. I, c. T. I. p. 286 sq.

g) Cap. 14.

quem Haraldus veste militari se immittens ad Akonem adnata, raptumque secum in fundo detinuit diutissime, ut Akonem, nandi quamvis peritissimum, animo viribusque deficientem & exhaustum, aqua trahere domumque ducere sui haberent necesse. Halldanus autem, multis adhuc ludis gyrisque factis, aqua tandem egreditur. — Urinando in primis certasse veteres Scandinaviæ natatores etiam ex *Sigurdi Norsalafara hist.* est videre (*h*).

Atque nulla quidem allatis jam locis *brabei* natatoribus propositi facta reperitur mentio; *Orvari* autem *Oddi historia*, citante Nobilissimo BERCH (*i*), de nandi certamine loquitur, in quo *brabei* loco aurei annuli (vel forte armillæ) deponbantur apud *brabantam*, qui non Græcorum more vir fuit annis sapientiaque venerabilis; verum — quod non minus videtur ingeniosum, ætateque ista heroica nihil habens dehonefisti, sed notabili indicio singularis, qua fuerunt erga feminas suas, humanitatis, fuit inquam — regja *Virgo brabeum*, quamdiu certabant, manu tenens.

De manu tamen adeo grata non omnibus contigit victoribus præmium reportare gloriosum & lætabile; quo, nisi quod forte affectionis, ut dicunt, accederet pretium, victoriæ, quam ejus appetentiores, sæpe, ut jam monuimus, plane caruerunt. Ludentes vero in maris fundo eos fuisse luctatos, quod ex *Hist. Olai Tryggv.* probare vult Nobil. BERCH (*k*), id nec e-

h) *Hist. Sturl.* ed. c. T. III. p. 264 & 284.

i, k) Vid. *Samlaren*, 7te Del. p. 45.

dicta, neque ex ulla alia historia colligere potuimus (l). Piratas autem, bellico furore incensos, in maris etiam fundo certasse, passim in vitis ipsorum narratur (m).

Ut igitur dubium manet, an *lucta* in maris fundo laudatorum Scandianorum ludis sit annumeranda, ita contra certum est, ipsos eam in terra animi causa studiose exercuisse: eoque magis, quod *luctatio*, ut fuit in bellis, tunc non tam tormentorum artisque militaris ope, quam manuum corporisve robore gestis, maximo usui, ita genio ævi atque doctrinis adeo ipsius religionis sacrata conformisque erat. Quare & pugnas in *luctam* sæpe mutarunt (n), & non peregrinis solum, qui sulicis adleribi averent, virium specimen *lucta* dandum fuit (o); verum & qui ad aulam defunctorum deceslerant, majoris dignationis viri, *luctatione* ab Othino, ceterisque heroibus defunctis, honoris causa excipi tradebantur (p). Quod quidem dogma niti videtur fama l. traditione antiquiore de *luctandi*

pe-

l) Quin ipse BERCH tellis est, in *Orvari Oddi Historia* l. c. nullam *luctæ*, in maris fundo institutæ, fieri mentionem, ubi tamen solennius describitur nandi certamen; quorsum etiam pertinet, quod tuba ex arce signum certaminis celebrandi spectatoribus datum narretur.

m) In *Thorst. Vikingsf. hist.* C. 23. — & *Ivari Vidfadme vita* finem versus.

n) *Ani Bogasveigeri hist.* C. 6. & *Bodvari Bjarke*, itemque *Soipdagi vita*.

o) *Eigilli & Asmundi hist.* duobus locis; it. *hist. de Sorlo Roburto*.

p) Videantur *Edda & Scaldi*.

perita Othini. In *Edda* certe — si ei in re saltem verissimi fidei quid tribuendum — Aulici Othini, Gylfone ipsum in Asheimia invitante, lucta se oblectasse narratur (g). Ita etiam in aula Geirraudi, Thorsteino *Bæarmagna* ipsum visente, hospites & aulici inter pocula vires suas luctatione experti in ejusdem Thorsteini historia narratur. — Atque quamvis sit fabulis referta historia hæc, nulli tamen dubitamus, quin liceat inde, diligentis ope critices, elicere, quo luctati sint modo Prisci nostrates. Occurrit vero ibi latis copiosa & paullo plenior luctæ descriptio, quam itaque hic subjungi non videtur alienum (r).

g) BERCH. l. c. pag. 43. Verisimile est Othinum tot artibus imbutum (v. *Tunglinga Sag.* C. 6 & 7) ludorum quoque nonnullos in Scandinaviam induxisse.

r) *Thorsteini Bæarm. hist.* Cap. 7. p. 15 sqq., ex versione Björneris Dum proximo mane quivis suum caperet gaudium, mensasque sternerent coqui, Geirraudus rex quæsit, num luctæ indulgere vellet (hvort sveinar vilja eeki glyma)? Illis proinde imperio ejus sese submittentibus — omnes vestibus exultis in complexus avidè ruebant (tokull fadmrogdum), & quidem tanto nisu, ut Thorsteinus haud parem se antea oculis ussurpasse fateatur, cum omnia iis cadentibus & saltuatim collidentibus contremiscerent; inclinabatque jam pugna in comitatum Adga Farli, quum Frostius in pavimentum procadens, interrogaret, quis secum congrédi vellet? Fullsterko ergo respondente: aliquem utique futurum, hi ipsi brachiis comprehensis multiplici desertare coeperunt luctatione. Eratque Frostius multo robustior; ideo simul ac ad Thorsteinum adpropinquassent, Fullsterkum ad galeam, (bringa?) suam ita allisit, ut admodum fatisceret.